

Rebeca
Lane

“HIP-HOP-A ITXAROPENARI EUSTEKO BIDEA DA GERRAK ETA MISERIA GOGORRAK BIZI IZAN DITUGUNONTZAT”

Iker Barandiaran

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

Rebeca Lane Guatemalako poeta, anarkista eta rapera da. Bere burua artibistatzat –arte eta aktibismoa batzen dituenak– eta Erdialdeko amerikartzat du. Bere idatzi eta kantuetan zein egunerokoan diktadura salatu eta emakumeen alde irmo egiten du. Donostia 2016k gonbidatuta Euskal Herrira etorri da eta han eta hemen tailerrak zein kontzertuak egiten dihardu. Hip-hopa egiten badu ere, AEBetako patroitik asko aldentzen da eta Erdialdeko Amerikako afroan sakontzen du: reggae, cumbian, karibearrean...

Noiz eta nola hasi zinen aktibismoan?

80ko hamarkadan jaio nintzen, Gerra Zibilaren erdian. Nire izebatako bat, ezkerreko mugimendu politiko bateko kide zena, 1981ean bahitu eta desagertarazi zuten. Hirian hazi nintzen, gerra urrun bizi nuen ingurune seguruan, baina izebaren galera eta hutsune horren mina bizi nuen. Horregatik, 15 urterekin, zauriak sendatzeko eta memoria historikoaren alde lana egiteko beste pertsona batzuekin batu eta diktaduran gertatutakoa ezagutzera ematen hasi ginen. Anarkismoaren ildotik jo genuen. Eta jada 2008an, 28 urterekin, rap abesten hasi nintzen.

Zaila –edo are zailagoa– al da Guatemala emakume izatea?

Askoz zailagoa da. Kolonia izan zenetik Guatemala gerratan murgilduta egon da etengabe. Eta indarkeria gehien sufritu dugunak emakumeak gara. Hain zuzen ere, bortxaketa gerratan erabilitako ohiko erreminta izan da. Guatemalak munduko feminizidio tasa altuenetakoa du. Urtero 700 bat emakume erailtzen dituzte eta kopurua handituz doa. Guatemalan bizi dugun beste gaitz larri bat nerabeen artean ematen diren haurdunaldi ugariak dira; are gehiago, haurrak erditzera behartzen dituzte. Horietako asko familien hurbileko gizonak bortxatu dituzte eta beste batzuk senitartekoek. Guatemalan emakumeak ez gara libre ordu jakin batzuetan eta leku batzuetan bakarrik ibiltzeko. Gainera, ezin dugu edozein arropa jantzi, kalean gizon askok eskuztatu gaitzaketelako. Kontatzen ari naizen hau guztia Guatemala osoan ematen da, orokortua da, baita hirietan ere.

Eta nolakoa da zure egunerokoa, feminista aktibista izanda?

Ingurune seguruan bizi naiz eta horregatik zorte handia dut. Gainera, biztanleriaren %2k bakarrik sarbidea duen unibertsitate publikoan ikasteko aukera izan dut. Pertsona pribilegiatua naiz Guatemalan. Eta, jakina, kalean zein rap giroan kide eta lagunez inguratzen naiz.

Zer da gaur egun tabua Guatemalako gizartean?

Gizarte erlijiozale eta kontserbadorea da, eta Estatua Elizara estuki lotua dago. Pentsa, nerabeen artean ematen den haurdunaldi kopurua itzela bada ere,

ez dute eskolatan sexualitateari buruzko hezkuntza ematea baimendu nahi. Eta, era berean, bortxaketa ugari eman arren, inork ez du abortatzeko eskubiderik. Orain gutxi Kongresuan lehen diputatu lesbiana feminista dugu, emakumeen aldeko ekintzak bultzatzen hasi dena, baina haren alderdi bereko kideek esaten dute ez dituela emakumeak ordezkatzen, lesbiana delako. Bizi dugun beste tabu handi bat kargu politikoen sexu aniztasuna da. Gizonak, esaterako, ez dira hori aitortzen ausartzen eta kontrako *matxo* jarrera erasokorra antzezten dute.

Orain urte gutxi arte uste genuen Europa eskubide eta lorpenen lurra zela, baina ez da horrela. Zer ikasi dezakegu Latinoamerikako borroketatik?

Latinoamerikan beti egon da baliabide-ekasias, poliziaren errepresioa, ustelkeria, eskubideen ukazioa... Eta Europan ere betidanik egon da, baina batez ere migratzaileek eta koloreko pertsonen sufritu dute. Orain, berriz, erdi mailako klaseetara ere heldu da, eta hauek oihartzun gehiago eragin dezaketenez, askoz ikusgarriagoa da. Luzaroan Europako zuriak ezizusia egin diete koloreko pertsonen borrokei. Eta, orain, horietako borroka asko partekatzen dituztenean, hobe dute elkartasuna indartzea. Latinoamerikan ere oso zaila da nekazal giroko indigenak diren eta bestelakoan artean harremanak sustatzea. Neoliberalismoaren aberastasun-gosea ase ezina da; hortaz hobe dugu beste guztiok lehenbailehen bat egitea.

Nolakoa da Somos Guerreras ekimena?

Artea emakumeen ahalduztetik ulertzeko proiektua da, orain dela 3 urte sortu nuena. Agertokira igotzeko zein egunerokoan aukera gehiago izatea ahalbideratu nahi du. Inposatu zaizkigun lekuetatik irten eta kolektibo gisa espresatzen lagunduko diguten alternatibak sortzea da gakoa. Erdialdeko Amerikako eta Mexikoko hip-hop emakumeen ekimenak dira ardatz: hezkuntza prozesuak, gune propioak eztabaidarako, sendatzeko eta ekitaldien ekoizpenerako guneak. Hip-hop kulturaren baitan gizon eta emakumeen artean desabantaila itzelak daude, baita hemen ere. Horregatik trebatu eta emakumeen ikuskizunak antolatzen ditugu. Ez gara gizonak gu noiz deitu zain egongo. Aur-

“Feminismoa liburuetatik atera behar dugu eta gorputzean jarri, egunerokotasunera eramán, gorputzera, arimara”

“Herri indigenek eta Latinoamerikak feminismoari bestelako ekarpenak egiten dizkiete; herrien mundu-ikuskerak, Mendebaldekoarekin alderatuta kolektiboagoak diren ikuspegiak”

“Neoliberalismoaren aberastasun-gosea ase ezina da; hortaz hobe dugu zuri, kolorezko pertsona eta beste guztiok lehenbailehen bat egitea”

ten 4 raperak 8 hirietan barrena bira egin dugu, Panaman hasita Ciudad Juarezera, bidean tailerrak, kontzertuak... egin ditugu eta dokumental bat grabatu dugu, une honetan finantzazio faltan gelditu duguna.

Zer dela-eta aukeratu zenuen hip-hopa?

Aspalditik nirekin bat datorren kultura da. Erdialdeko Amerikan benetako gertaeretatik eta gazteengandik oso hurbil egon dena. Gerrak, miseria eta indarkeria egoera hain gogorrek bizi izan ditugunontzat hip-hopa itxaropenari eusteko bidea da. Ikasketak izan ez arren, dantza egin, margotu, abestu... dezakegu eta gutaz hitz egiterakoan hedabideek ezkututzen dutena azalerazi. Ni rap-era poesiaren bitartez heldu nintzen. Rapa egunerokotasunaren poesia da, kalekoa, gazteriarena. Guatemalan liburu bat argitaratzea elitista da; ez da batere erraza eta gainera analfabetismo handia

dago. Ez dago irakurzaletasunarekin lotutako kulturarik. Horregatik, musikak ahozko komunikazioaren bitartez transmititzeko aukera ematen digu.

Zein da feminismoaren erronka nagusia?

Munduan onartua eta balioztatua izan den feminismoak Mendebaldeko ikuspegia du. Eta hori oso ikuspegi teorikoa da. Herri indigenek eta Latinoameri-

kak feminismoari bestelako ekarpenak egiten dizkiete; horren baitan daude, herrien kosmobisioa, kolektiboagoak diren ikuspegiak, hain indibidualistak ez direnak. Mendebaldeko ikuspegitik lasai asko esan daiteke “emakume independentea izan behar naiz, unibertsitatara joango naiz”. Guk, ordea, kolektibotasunari erreparatu eta emakume batzuek unibertsitatara joateko eskubi-

dea ez badute, borrokan jarraitzea erabakitzen dugu. Alemanian, esaterako, ezustea hartu nuen: han feminismoa eskubide kontutzat dute. Han ez dute ulertzen guk bezala; emakumeen arteko, naturarekiko eta espiritueltasunarekin lotutako harreman gisa. Feminismoa liburutetatik atera behar dugu eta gorputzean jarri, egunerokotasunera eraman, gorputzera, arimara. ■

**Kalitatea da
gure produktuen
ezaugarri nagusia!**

**BISITA EZAZU
GURE DENDA**

Industrialdea B 7-8 partzela

**ABLITAS · Nafarroa
KOSTAPREZIOAN**

conservas artesanas
maría Jesús

www.conservasartesanas.com